08/11/2021

Ο ποδηγέτης των νεανικών μου χρόνων Άγιος Νεκτάριος

Οικουμενικό Πατριαρχείο / Μητροπόλεις Οικουμενικού Θρόνου

Στη φωτεινή προσωπικότητα του Αγίου Νεκταρίου, Επισκόπου Πενταπόλεως του Θαυματουργού, αναφέρεται με κείμενό του ο Μητροπολίτης Σουηδίας κ. Κλεόπας με αφορμή την εορτή του Αγίου αλλά και τη συμπλήρωση 60 χρόνων από την επίσημη αγιοκατάταξή του.

Στο κείμενο με τίτλο “Ο ποδηγέτης των νεανικών μου χρόνων Άγιος Νεκτάριος”, ο Σεβασμιώτατος τονίζει, μάλιστα, την θεία γνώση και την ανθρώπινη παιδεία τις οποίες είχε ανεπιφύλακτα ως αρετές ο Άγιος Νεκτάριος.

ΑΝΑΛΥΤΙΚΑ ΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ:

Εξήντα χρόνια συμπληρώνονται φέτος (1961 – 2021) απ᾽ όταν το Σεπτό Κέντρο της Ορθοδοξίας, το Οικουμενικό Πατριαρχείο, ανεγνώρισε επίσημα την αγιότητα του θεοφόρου πατρός Νεκταρίου του Κεφαλά, Μητροπολίτου Πενταπόλεως της Λιβύης, κατατάσσοντάς τον στην χορεία των οσίων και των αγίων της Ορθοδόξου Εκκλησίας.

Η επίσημη αυτή αναγνώρισις υπήρξε το επισφράγισμα της αγάπης και του έκδηλου σεβασμού των χριστιανών προς τον αοίδιμο ιεράρχη, ο οποίος, μετά την κοίμησή του, κάνει διαρκώς αισθητή την παρουσία του, με τα αναρίθμητα θαύματά του.

Σαράντα χρόνια πριν, τον Σεπτέμβριο του 1981, εισήχθην στην Εκκλησιαστική Ριζάρειο Σχολή, όπου πληροφορήθηκα από τους μεγαλύτερους ιεροσπουδαστές, τα περί της φωτεινής προσωπικότητος του πρώην «αγίου σχολάρχου», όπως τον αποκαλούσαν, του Αγίου Νεκταρίου, ο οποίος για δέκα τέσσερα συναπτά έτη προετοίμασε τους ταγούς της Εκκλησίας της περιόδου 1894-1908.

Με εντυπωσίασε το δέος και η συγκίνησις με τα οποία μιλούσαν οι Ριζαρείτες για τον πρώην διευθυντή της σχολής, καίτοι είχαν περάσει εβδομήντα τρία έτη από τότε που ο Άγιος Νεκτάριος είχε αποχωρήσει από την διεύθυνση της Ριζαρείου. Οι ανωτέρω λόγοι απετέλεσαν την κινητήριο δύναμη, που με ώθησε στην επισταμένη μελέτη της ζωής του νεοφανέντος οσίου.

Η δράσις του θεοφόρου Νεκταρίου στην Ριζάρειο μιλά πειστικότατα στις ψυχές εκείνων, που «σημείον αιτούσι» και των άλλων που «σοφίαν ζητούσι», διότι αμφότερα τα παρείχε σε αφθονία, αφού συνδύαζε στο πρόσωπό του την θεία γνώση και την ανθρώπινη παιδεία.

Για να αποκτήσω μια ολοκληρωμένη εικόνα της ζωής και δράσεως του θεοφόρου Πατρός, κατέφυγα στα γνωστά βιογραφικά στοιχεία από την νηπιακή ηλικία μέχρι και την κοίμησή του.

Παρακολούθησα τις σπουδές του, την μοναχική καθιέρωσή του, την δράση του ως δημοδιδασκάλου, ιεροδιακόνου, αρχιμανδρίτου και μητροπολίτου, την απομάκρυνσή του από την Αλεξανδρινή Εκκλησία, την δράση του ως ιεροκήρυκος των Νομών Ευβοίας και Φθιωτιδοφωκίδος, την διακονία του στην Ριζάρειο, την πορεία του στην Ι. Μονή της Αγίας Τριάδος Αιγίνης, και αισθάνθηκα ιερό δέος ενώπιον των απείρων θαυμάτων του, τα οποία επιτελεί ο Θεός δια πρεσβειών του.

Τότε άρχισα να ανακαλύπτω στο πρόσωπο του ταπεινού ασκητού της Αιγίνης τον

σύγχρονο μεγάλο Πατέρα της Εκκλησίας του Χριστού, που, με την άρτια, ολοκληρωμένη προσωπικότητα και την αγιότητα του βίου του, μου έδειχνε τον δρόμο που οδηγεί στην θέωση.

Η μελέτη κάποιων πρωτοεκδιδομένων συγγραμμάτων του αγίου, που υπήρχαν με την ιδιόχειρη αφιέρωσή του στην βιβλιοθήκη της Ριζαρείου, με βοήθησαν να συνειδητοποιήσω πως, διαβάζοντας τα κείμενα αυτά, δεν είχα μια ξερή έκθεση γνώσεων, αλλά τον ίδιο τον άγιο! Όσο μελετούσα σε βάθος τα έργα του, σπούδαζα την ζωή του, την έκφραση της προσωπικής του εμπειρίας στην εν Χριστώ ζωή, όπως αυτή απεικονιζόταν στα συγγράμματά του. Άρχισα να κατανοώ ότι, ο άγιος του εικοστού αιώνος υπήρξε συνεχιστής της πατερικής παραδόσεως, συνδυάσας άριστα την θεωρία με την πράξη, την ελληνοχριστιανική σοφία με την θερμή αγάπη προς τον Τριαδικό Θεό.

Ο διακαής πόθος μου να μαθητεύσω παρά τους πόδας του αγαπημένου μου αγίου

και προστάτου, δεν είχε ικανοποιηθεί πλήρως, γι’ αυτό και αμέσως μετά την εισαγωγή μου στην Θεολογική Σχολή Αθηνών, το 1984, η προσπάθειά μου να ανακαλύψω όσο το δυνατόν περισσότερα στοιχεία, αφορώντα τον νεοφανή αστέρα του νοητού στερεώματος της Εκκλησίας, συστηματοποιήθηκε και εντατικοποιήθηκε. Με οδηγό την βιογραφία του Αγίου Νεκταρίου, την οποία εξέδωσε ο μακαριστός Μητροπολίτης Παραμυθίας κυρός Τίτος Ματθαιάκης, το 1985, μαζί με τις Κατηχητικές Επιστολές του αγίου, άρχισα την έρευνά μου σε διάφορες μεγάλες βιβλιοθήκες των Αθηνών και σε αρχεία, όπου εντόπισα ανέκδοτο αρχειακό υλικό.

Παράλληλα, πραγματοποίησα περιοδεία στους περισσότερους από τους τόπους, «όπου έστησαν οι πόδες αυτού», περισυλλέγοντας και καταγράφοντας τις εμπειρίες – μαρτυρίες κάποιων ηλικιωμένων ανθρώπων, οι οποίοι ηξιώθησαν να συνομιλήσουν με τον άγιο και να γευθούν την αγιότητά του.

Ως ιεροσπουδαστής, μελετούσα καθημερινώς τον ιερό βίο του θεοφόρου Πατρός, αν και δεν μπορεί να εξεικονισθεί πλήρως ένας τόσο πυκνός σε ζωή και δράση βίος, τις εξωτερικεύσεις των αρετών του και τα ορατά ενεργήματα της ψυχής του κι αυτό, διότι η εσωτερική ζωή του αγίου και κάθε αγίου είναι ανέκφραστη, μυστική και ορατή μόνον από τον Θεό.

Η ενασχόλησή μου επί σειρά ετών με τον πεφωτισμένο ιεράρχη του Αλεξανδρινού Θρόνου στόχευε, όχι στην αποκάλυψη της εσωτερικής ζωής του, αλλά στην κατά προσέγγιση ορθή ερμηνεία της.

Προς την κατεύθυνση αυτή ήταν στραμμένη η προσπάθειά μου. Το αποτέλεσμα επροσδιορίσθη από τον βαθμό φωτισμού, την χάρη του αγίου, η οποία πάλι εκαθορίσθη από το μέτρο της δεκτικότητός μου. Δεν πρέπει να λησμονείται το γεγονός, ότι το Άγιο Πνεύμα ενεργεί σοφία και γνώση κατ’ αναλογίαν με την δεκτικότητα του νου καθενός.

Μελετώντας τον βίο, την αλληλογραφία και τα συγγράμματα του οσίου, πιστεύω πως εξεπλήρωσα τον εξής σκοπό· να σπουδάσω τον δρόμο που ούτος ακολούθησε, τα πνευματικά του αθλήματα και τους αγώνες του. Κατενόησα πως όλος ο δυναμισμός του και ο χρόνος του εδαπανήθη προς την κατεύθυνση της εσωτερικής καθάρσεως και του αγιασμού. Υπήρξε ο ασκητής, που αφομοίωσε, εμπειρικώ τω τρόπω, την ασκητική παράδοση. Χάρις στην διάκριση που είχε, δεν απολυτοποίησε τα ασκητικά μέσα και τους αγώνες του, τουναντίον έβλεπε την άσκηση ως μέσον αποκτήσεως της νήψεως και της θεώσεως.

Ο θεόσοφος ποιμενάρχης παρείχε στους ιεροσπουδαστές της σχολής την άνωθεν

μαρτυρία περί του είναι, του δέοντος και του πρακτέου. Η ιδεώδης μορφή του ποιμένος, η οποία σκιαγραφείται στις σελίδες του βιβλίου του "Μάθημα Ποιμαντικής", δεν αποτελεί μία ουτοπία, αλλά την ζώσα πραγματικότητα στο πρόσωπο του αγίου. Ο αναγνώστης του έργου του, αναμετρών τα πάσης φύσεως προσόντα, τα οποία ο ιερός συγγραφεύς θεωρεί απαραίτητα για τον μέλλοντα χειροτονείσθαι, καταλαμβάνεται υπό δέους και απογοητεύσεως, εάν συγκρίνει την πραγματικότητα προς το ιδεώδες. Το ιδεώδες προέρχεται από την αγία ζωή ενός ανθρώπου, που το είχε πραγματοποιήσει, ών άνθρωπος ομοιοπαθής, ζών σε εποχή που δεν απείχε πολύ από την δική μας.

Η ποιμαντική του μέριμνα για το παρόν, ο πόνος του για τον σύγχρονο άνθρωπο, η βαθεία επίγνωσις της νέας καταστάσεως των πραγμάτων, συνδυάζονται πάντοτε αρμονικότατα με την μεγάλη αγάπη και ακράδαντη εμπιστοσύνη του προς την κληρονομία των Πατέρων της Εκκλησίας. Επί του θεμελίου του ιερού παρελθόντος προσεπάθει να οικοδομήσει στο ατελές παρόν, αποβλέπων σε ένα αγιότερο μέλλον. Ο Άγιος Νεκτάριος, ομότροπος των Πατέρων της Εκκλησίας, απέδειξε, ότι ο αιών των Πατέρων συνεχίζεται και θα συνεχίζεται μέχρις εσχάτων.

Στόχος του αγίου ήτο η προβολή της θεολογίας και ο σχηματισμός πυρήνος θεολόγων, που θα αποτελούσαν τους φάρους για τον διαφωτισμό της ανθρωπότητος. Διάπυρος είναι ο προς την αλήθεια έρως του θεοσόφου πατρός και ακατάβλητη η μαχητικότης του υπέρ αυτής, αλλά και απρόσβλητο το της αγάπης κεφάλαιο στην κεκαθαρμένη υπό του θείου πυρός καρδία του. Μαθητής του Χριστού γνήσιος και των αρχαίων Πατέρων ισότιμος, ενσαρκωτής των υψηλών ευαγγελικών αρχών και φορεύς της γνησίας χριστιανικής απλότητος και αληθούς εκκλησιαστικής παραδόσεως, δίδασκε με πειστικότητα, πνευματοκίνητη χάρη και σύμφωνα με το αρχαίο φρόνημα της Εκκλησίας.

Βλέποντας την έντονη ανάγκη αναδείξεως ικανών κηρύκων του θείου λόγου, οι οποίοι σπάνιζαν την εποχή εκείνη, και το γεγονός ότι δεν είχε καθιερωθεί το τακτικό κήρυγμα σε όλους τους ναούς, ο Μητροπολίτης Πενταπόλεως επιθυμούσε να συστήσει ειδική εκκλησιαστική σχολή πλησίον της μονής του, στην οποία προετίθετο να εγκαταβιώσει, αφού παρητείτο από την Ριζάρειο, αναλαμβάνοντας την ηγεσία της μονής του.

Ως ποιμήν εμφορούμενος υπό πηγαίου θείου έρωτος έθεσε το ποιμαντορικό του έργο και την προσφορά της ζωής του στην υπηρεσία του υψίστου σκοπού της εν αγάπη ενώσεως των ψυχών μετά του Θεού, προς επικράτησιν της θείας Βασιλείας. Την αγάπη αυτή την έμφυτη επεδίωξε παντοιοτρόπως να την αυξήσει στις καρδιές των ιεροσπουδαστών και των εργαζομένων στην Ριζάρειο. Ο πρωταρχικός πόθος, η ουσία της ποιμαντικής και το ιερό τέλος, προς το οποίον κατέτεινε και

κατατείνει η αιώνιος ζωή του θεοφόρου Νεκταρίου, είναι η έλευσις της θείας Βασιλείας και η επικράτησις του θείου θελήματος. Άφθαρτος η γαλήνια κοιμωμένη μορφή του ζούσε και ζει στο διηνεκές το προοίμιον της Αναστάσεως.

Δια της προσωπικής αναδείξεως και δημοσιεύσεως ενός μικρού μέρους ανεκδότων εγγράφων από το Ιστορικό Αρχείο της Ριζαρείου, πιστοποιείται και επαληθεύεται ο εθνοϊεραποστολικός και εκπαιδευτικός ρόλος που διαδραμάτισε η σχολή την περίοδο διευθύνσεως του αγίου. Κανείς δεν μπορεί να αγνοήσει το αξιολογότατο έργο του εκπαιδευτηρίου αυτού που, ως ασφαλιστική δικλείδα, διετήρησε και αναζωογόνησε την πνοή της Ορθοδοξίας, εντός των πλαισίων της ελληνικής πραγματικότητος. Έργο της η παροχή συστηματικής ελληνοχριστιανικής αγωγής στην ελληνική νεότητα, με προσανατολισμό το καλύτερο μέλλον της πατρίδος και της Εκκλησίας.

Ο Άγιος Νεκτάριος κατέστη ο ποιμήν ο καλός, ο σοφός διδάσκαλος, το φως Χριστού που έφαινε πάσι. Ενεσάρκωσε την αυθεντική πατερική παράδοση, βίωσε την ζωή και την διδασκαλία των μεγάλων Πατέρων, υπήρξε γνήσιος μιμητής και συνεχιστής τους, τοιουτοτρόπως κατέστη ο ίδιος Πατήρ της Εκκλησίας, αποδεικνύοντας, ότι ο αιών των Πατέρων συνεχίζεται μέχρι τις ημέρες μας, όσο το άγιο Πνεύμα θα φωτίζει το Σώμα του Χριστού και θα αναδεικνύει αγίους, ακόμη και στους εσχάτους χρόνους!

Δια του παρόντος άρθρου, αφιέρωσα, αντί ευόσμου ανθοδέσμης επί του χαριτοβρύτου σκηνώματος του Αγίου Νεκταρίου, ιεράς αναμνήσεις της μαθητείας μου στην Ριζάρειο Σχολή, καθώς μια συνοπτική προσέγγιση στην ποιμαντική, διδακτική και συγγραφική διακονία του θεοφόρου Νεκταρίου στην Ριζάρειο, την σεμνή της παιδείας ιέρεια.

Ισοβίως ευγνώμων στον προστάτη μου Άγιο Νεκτάριο, για τις ευεργεσίες που έχει προσφέρει στην ζωή μου και την 32ετή ποιμαντική μου διακονία!